

Evropská unie
Evropský sociální fond
Operační program Zaměstnanost

EVALUAČNÍ ZPRÁVA PROJEKTU ZAOŠTŘENO NA RODINU II.

DOBA REALIZACE: 1.10.2019 - 31.09.2021

Evropská unie
Evropský sociální fond
Operační program Zaměstnanost

IQ ROMA SERVIS

ZPRACOVALA: SILVIA ZAŤKOVÁ

SCHVÁLILA: ŠÁRKA PÓLOVÁ

**REALIZAČNÍ TÝM: KLÁRA HAMPLOVÁ, LUJZA DEMUTHOVÁ,
BOHDANA PETKOVÁ**

MANAŽERSKÉ SHRNU TÍ.....	4
1. PROJEKT.....	5
2. METODOLOGIE.....	6
3. ZHODNOCENÍ.....	7
3.1. VÝSLEDKY AKTIVITY SÍŤOVÁNÍ	7
3.1.1. CÍL AKTIVITY A PRŮBĚH REALIZACE AKTIVITY	7
3.1.2. NAPLNĚNÍ AKTIVITY.....	7
3.1.3. CO PŘINESLA AKTIVITA?.....	7
3.2. VÝSLEDKY AKTIVITY METODICKÉ PODPORY.....	9
3.2.1. CÍL AKTIVITY A PRŮBĚH REALIZACE AKTIVITY.....	9
3.2.2. NAPLNĚNÍ AKTIVITY	9
3.2.3. CO PŘINESLA AKTIVITA?.....	9
3.3. VÝSLEDKY REALIZACI KONFERENCÍ.....	12
3.3.1. CÍL AKTIVITY A PRŮBĚH REALIZACE AKTIVITY.....	12
3.3.2. NAPLNĚNÍ AKTIVITY.....	12
3.3.3. CO PŘINESLA AKTIVITA?.....	12
4. ZÁVĚR.....	16
5. DOPORUČENÍ.....	17

ROZVOJ INOVATIVNÍCH METOD MÁ POTENCIÁL PŘI ŘEŠENÍ OTÁZEK PÉČI O DÍTĚ

MANAŽERSKÉ SHRUTÍ

Evaluační zpráva je sumativním typem evaluace, jejíž cílem je popsat výsledky aktivit realizovaného projektu. Během realizace byly aktivity projektu do značné míry ovlivněny pandemickou situací. Došlo ke změně plánovaných konferencí. Největší změna byla v počtu plánovaných rodinných konferencí. Tato změna měla dopad na možnosti příležitosti pro rozvoj a šíření dané konferenci.

Během projektu se nejvíc dařilo realizovat případové konference, které nejsou zcela inovativní metody, jelikož jsou zákonem definovány. Za inovativní metody můžeme považovat interaktivní případové konference a rodinné konference. Vzhledem k sníženému počtu plánovaných inovativních metod lze konstatovat, že **potenciál nebyl zcela vyčerpán**.

Dle vyhodnocení všech realizovaných konferencí se ukázalo, že **nejlépe se daří plnit akční plány klientům a klientkám, které se věnují otázkám péči o dítě**. Naopak nejsložitější bylo pro klienty a klientky plnění akčních plánů, věnující se otázkám bydlení a financím.

Vyhodnocení realizovaných konferencí

PLNĚNÍ AKČNÍCH PLÁNU (AP)	PK	IPK	RK	CELKEM
SPLNĚN AP	2	0	1	3
ČÁSTEČNĚ SPLNĚN AP	1	2	0	3
NESPLNĚN AP	2	2	0	4

DOPORUČENÍ

Pro rozvoj inovativních metod je klíčovým zařazení do portfolia metod.

Během projektu se nedařilo realizovat rodinné konference. Částečným vysvětlením je pandemická situace, kdy setkávání se více lidí bylo omezené. Realizace (všech) konferencí byla omezená. Doporučujeme pro pracovníky a pracovnice OSPOD zařadit metodu rodinné konference do portfolia. Na základě jejich vyjádření a postojů nebyly zaznamenány výrazné bariery pro rozvoj metody rodinných konferencí. V tomto procesu mohou být nápomocné i jiné organizace, které mají zkušenosti s organizací rodinných konferencí.

Dalším okruhem osob, pro které mohou být inovativní metody prospěšné, jsou pedagogický pracovníci a pracovnice. Nástroj může sloužit i k prevenci před školním neúspěchem.

VYUŽITÉ METODY BĚHEM EVALUACE

kombinaci kvantitativního a kvalitativního přístupu

způsob sběru dat: rozhovory dotazníky administrativní data

cílová skupina: facilitátoři, organizátoři, svolavatelé, zapojené organizace – síť lokálních odborníků

1. PROJEKT

CÍL PROJEKTU

Projekt Zaostřeno na rodinu II je navazujícím projektem Zaostřeno na rodinu, podporující inovativní metody práce. Záměrem projektu je zvýšit zapojování rodin do řešení své tíživé situace a aktivizovat přirozené zdroje, včetně bezpečné participace dětí. Případová konference, interaktivní případová konference a rodinná konference jsou nástroje, které mají základ v partnerském přístupu a ve zplnomocnění rodiny při řešení vlastní situace a dávají rodinám možnost spolurozhodovat o vlastním osudu a osudu svých dětí. Jsou to také nástroje case managementu, které podporují koordinovanou spolupráci odborníků okolo ohroženého dítěte a umožňují bezpečnou participaci dětí.

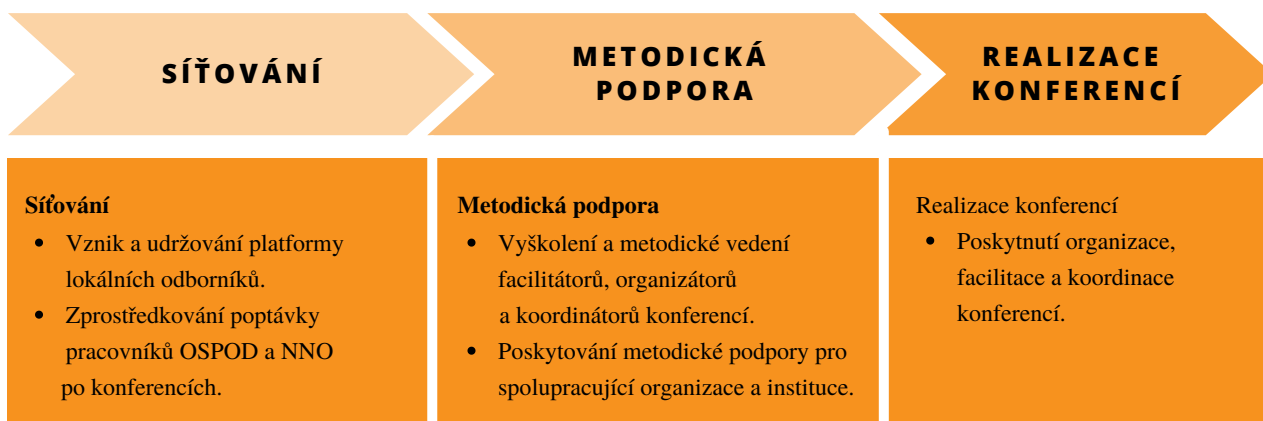
Cílem je během 2 let (1. 10. 2019 – 30. 9. 2021) **realizovat kvalitní případové, interaktivní případové a rodinné konference v JMK**, důkladně evaluovat jejich dopad a následně **sdílet dobrou praxi** a tím **inspirovat další sociální pracovníky k využívání těchto nástrojů**, a to tak, aby pracovníci OSPOD v JMK více zapojovali rodiny, děti i jejich širší sociální síť do řešení složité situace, která ohrožuje děti. Dále je cílem zvýšit povědomí pracovníků OSPOD a NNO o těchto metodách a zvýšit jejich kompetence v tom, jak dané metody realizovat. Posledním cílem je navýšit kapacitu organizátorů a facilitátorů IPK a koordinátorů RK tak, aby bylo vytvořeno dobré zázemí pro smysluplnou realizaci těchto nástrojů.

PROJEKT STOJÍ NA MYŠLENCE

Projekt Zaostřeno na rodinu II je navazujícím projektem Zaostřeno na rodinu, podporující inovativní metody práce. Záměrem projektu je zvýšit zapojování rodin do řešení své tíživé situace a aktivizovat přirozené zdroje, včetně bezpečné participace dětí. Případová konference, interaktivní případová konference a rodinná konference jsou nástroje, které mají základ v partnerském přístupu a ve zplnomocnění rodiny při řešení vlastní situace a dávají rodinám možnost spolurozhodovat o vlastním osudu a osudu svých dětí. Jsou to také nástroje case managementu, které podporují koordinovanou spolupráci odborníků okolo ohroženého dítěte a umožňují bezpečnou participaci dětí.

Cílem je během 2 let (1. 10. 2019 – 30. 9. 2021) realizovat kvalitní případové, interaktivní případové a rodinné konference v JMK, důkladně evaluovat jejich dopad a následně sdílet dobrou praxi a tím inspirovat další sociální pracovníky k využívání těchto nástrojů, a to tak, aby pracovníci OSPOD v JMK více zapojovali rodiny, děti i jejich širší sociální síť do řešení složité situace, která ohrožuje děti. Dále je cílem zvýšit povědomí pracovníků OSPOD a NNO o těchto metodách a zvýšit jejich kompetence v tom, jak dané metody realizovat. Posledním cílem je navýšit kapacitu organizátorů a facilitátorů IPK a koordinátorů RK tak, aby bylo vytvořeno dobré zázemí pro smysluplnou realizaci těchto nástrojů.

AKTIVITY PROJEKTU PRO ROZVOJ INOVATIVNÍCH METOD

2. METODOLOGIE

Evaluační zpráva je sumativním typem evaluace, jejíž cílem je popsat výsledky aktivit realizovaného projektu. Z pohledu metodologie se jedná o **kombinaci kvantitativního a kvalitativního přístupu**. Kombinace přístupů byla zvolena s ohledem na možnosti cílových skupin, byl uplatněn princip minimalizace zátěže. Aktivity projektu se zaměřovaly na tři cílové skupiny – osoby pracující s ohroženým dítětem, proškolené osoby pro organizaci a facilitaci konferencí¹ a ohrožené dítě a jeho pečující osoby. Heterogenní cílová skupina vyžadovala i odlišný typ sběru dat. Jak už bylo zmíněno byl uplatněn princip minimalizace zátěže. V případě nejvíce ohrožené skupiny (účastníci konferencí) byly využity nevtíravé techniky sběru dat.

Cílová skupina projektu, proškolené osoby pro organizaci a facilitaci konferencí, byly vyzvány k vyplnění dotazníků hodnotícího kvalitu školení. Sběr proběhl těsně po účasti na školení. S časovým odstupem byly proškolené osoby vyzvány pro sebeevaluační rozhovor, ve kterém zreflektovaly dosavadní zkušenost v oblasti organizace a realizace konferencí. Pro tuhle fázi evaluace byl zvolen kvalitativní přístup.

Další cílová skupina, zapojené organizace do projektu (tzv. lokální síť odborníků), byla vyzvána k vyplnění dotazníku skrz emailové adresy. Dotazníky byly rozeslány ve třech časových bodech, které jsou znázorněny v grafu X. V dotaznících byli respondenti a respondentky dotazováni na jejich postoje a zkušenosti s inovativními metodami. Díky sběru ve třech časových bodech bylo možné sledovat změnu zkušenosti sítě, avšak tato změna neodpovídá individuálním zkušenostem, odpovídá spíše skladbě účastníků a účastnic daných akcí.

**ZAČÁTEK PROJEKTU
SETKÁNÍ LOKÁLNÍ
PLATFORMY
30. 1. 2020**

**BĚHEM PROJEKTU
EVALUAČNÍ SETKÁNÍ
29. 10. 2020**

**ZÁVĚR PROJEKTU
ZÁVĚREČNÁ KONFERENCE
26. 8. 2021**

Kvantitativně byly zpracovány i **administrativní data projektu**. Jednalo se o evidenci a vyhodnocení realizace konferencí. Součástí evidence byly i informace, zda se rodinám, pečujícím a blízkým osobám podařilo naplnit akční plán. Zadavatelé konferencí byli emailem dotázáni, jak se rodinám, pečujícím a blízkým osobám daří plnit akční plán. Evidence byla spravována anonymně. Vyhodnocení realizace konferencí se zaměřovala na míru úspěšnosti plnění akčních plánů. Jedná se o malý vzorek realizovaných konferencí, data tedy nemají sloužit k obecnému zhodnocení úspěšností inovativních metod. Výsledky prezentují úspěšnost plnění akčních plánů v rámci projektu².

¹ V rámci projektu byl vyškolen i koordinátor rodinných konferencí.

² Zde hraje roli i období realizace projektu Zaostřeno na rodinu II, který probíhal během pandemické doby, během které se zhoršila psychická pohoda významné části společnosti. Jak se prohloubila stigmatizace marginalizovaných skupin a jaký to bude mít dopad na kvalitu života ukáže čas.

3. ZHODNOCENÍ

3.1. VÝSLEDKY AKTIVITY SÍŤOVÁNÍ

3.1.1. CÍL AKTIVITY A PRŮBĚH REALIZACE AKTIVITY

Aktivita síťování měla za cíl vytvořit síť institucí, které pracují s dětmi v ohrožení nebo v tíživé situaci. Dle projektového záměru mělo dojít k návštěvě 15 institucí. Tyto instituce měly být seznámeny s inovativními technikami RK a IPK a pobídnuty k využití možnosti realizace některého typu konference dle situace. Během projektu bylo zorganizováno Setkání lokální platformy odborníků, kde byla pro zapojené organizace a instituce uspořádána prezentace a nácvik inovativních metod. K účasti na této akci byly pozvány i organizace a instituce z předchozího projektu Zaostřeno na rodinu. Část účastníků a účastnic Setkání lokální platformy sestávala z již nasíťovaných členů. Dále se úspěšně dařilo oslovovat instituce OSPOD, v rámci rozšiřování sítě byly osloveny i ZŠ nebo SŠ, zde byla však odezva nízká.

Pro tuto aktivitu síťování byla zřízená pozice pracovníka síťování, která úzce spolupracovala s metodičkou/garantkou projektu. Spolupráce spočívala v tvorbě nabídky vzdělávacích akcí – workshopů pro nasíťované instituce. Spolupráce byla z obou stran hodnocena jako dobře fungující.

3.1.2. NAPLNĚNÍ AKTIVITY

PLÁNOVANÉ AKTIVITY	REALIZACE AKTIVIT
15 NÁVŠTĚV INSTITUCÍ	TYPY INSTITUCÍ: NNO, OSPOD, ZŠ A SŠ, ZAŘÍZENÍ PRO VÝKON ÚSTAVNÍ VÝCHOVY
SETKÁNÍ LOKÁLNÍ PLATFORMY ODBORNÍKŮ	

Během projektu byly realizovány aktivity i nad rámec projektu:

ZVEŘEJNĚNÍ 3 VIDEÍ³
OHLEDNĚ METOD

WEBINÁŘE VE SPOLUPRÁCI
S MPSV A ASZ

TVORBA A VYSÍLÁNÍ
PODCASTU – SPOTIFY

3.1.3. CO PŘINESLA AKTIVITA?

Vytvoření sítě institucí bylo naplněno nad projektový rámec. V rámci projektu Zaostřeno na rodinu II. došlo ke spolupráci s více jak 150 pracovníky a pracovnicemi. Během spolupráce byly celkem třikrát sbírána data týkající se zkušeností, postojů a názorů partnerských institucí na inovativní metody.⁴ Ve všech časových bodech se jedná o různou skladbu osob zapojených do projektu.

Níže je graficky zobrazen nárůst účasti v rámci aktivit, současně je vidět i růst sítě. Aktivity tak motivovaly i nově zesíťované partnerské instituce k účasti. Nárůst účastníků byl zaznamenán spíše u pracovníků a pracovnic OSPOD.

³Případová konference – 211 shlédnutí, Interaktivní případová konference – 66 shlédnutí, Rodinná konference – 113 shlédnutí. Čísla shlédnutí jsou uvedena k datu 8. 9. 2021.

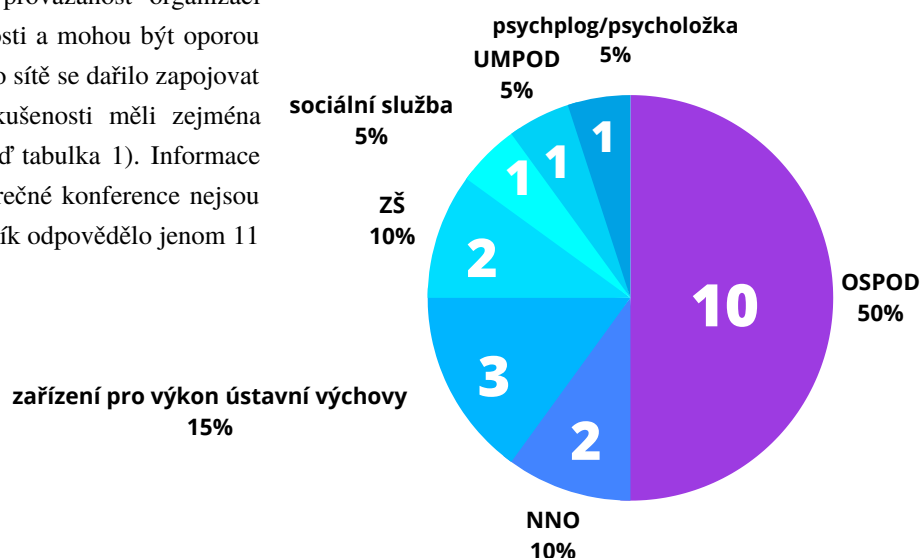
⁴ Povaha sbíraných dat neumožňuje sledovat individuální změnu.

Podobné zkušenosti reflektovala i pracovnice síťování, která vnímala větší pozitivní odezvu od pracovníků a pracovnic OSPOD.

V celkovém součtu projevilo zájem o účast na projektu:

Úkolem vytvořené sítě byla provázanost organizací a subjektů, které mají zkušenosti a mohou být oporou nebo příkladem dobré praxe. Do sítě se dařilo zapojovat zkušenější členy a členky, zkušenosti měli zejména s rodinnými konferencemi (vid' tabulka 1). Informace o zkušenostech účastníků závěrečné konference nejsou vyčerpávající, jelikož na dotazník odpovědělo jenom 11 osob z celkového počtu 51.

Zkušenost s organizací a realizací konferencí členů a členek lokální sítě nebyla jenom díky zajištění konferencí pod projektem Zaostřeno na rodinu II. Do sítě vstupovaly organizace či subjekty, které měly předchozí zkušenosti, patrně je to v případě rodinných konferencí. Členové a členky lokální sítě deklarovali i zájem podílet se na realizaci konferencí.

Tabulka 1 – vývoj zkušeností

PROJEKTOVÉ AKTIVITY S EVALUAČNÍM SBĚREM	ZKUŠENOSTI		
	PK	IPK	RK
SETKÁNÍ LOKÁLNÍ PLATFORMY	6	4	1
EVALUAČNÍ SETKÁNÍ	0	7	3
ZÁVĚREČNÁ KONFERENCE	9	3	4

Dle odpovědí účastníků a účastnic po setkání lokální platformy zvažovalo 10 osob, že by začlenilo do své činnosti PK, 7 osob zvažovalo o využití IPK a 9 zvažovalo RK. Na evaluačním setkání mělo 9 subjektů či organizací zkušenost s prací s rodinou, kdy vyhodnotili situaci jako vhodný případ pro některý typ konferencí (IPK, RK). Síť tak ukázala potenciál pro rozvoj inovativních metod.

„Na setkání v rámci projektu se těším, zpravidla zde vytěžu další postřehy uplatnitelné v mé práci. Někdy se zde vidím se známými lidmi, které jinak nepotkávám. Postrádám častější setkávání, s tím ale vzhledem k pandemii patrně nic nenaděláme.“

(účastník/účastnice Evaluačního setkání)

3.2. VÝSLEDKY AKTIVITY METODICKÉ PODPORY

3.2.1. CÍL AKTIVITY A PRŮBĚH REALIZACE AKTIVITY

V rámci rozvoje inovativních metod mělo dojít k zaškolení pro organizační, facilitační a koordinační činnost konferencí. Pro instituce a organizace zapojené do lokální sítě odborníků byla k dispozici metodická podpora, která byla nápomocná při výběru vhodného typu konference pro konkrétní případ, nebo radila v oblasti postupů při organizaci a práce s klientem během organizace (jak klienta seznámit s metodami). Během projektu byly organizovány dva workshopy: Workshop role OSPOD před konferencí a Workshop seznámení se s metodami PK, IPK, RK.

3.2.2. NAPLNĚNÍ AKTIVITY

PLÁNOVANÉ AKTIVITY	REALIZACE AKTIVIT
ŠKOLENÍ KOORDINÁTORŮ 4 RK	✓
ŠKOLENÍ ORGANIZÁTORŮ 3 PK 3 PRŮVODCI DÍTĚTE	✓
ŠKOLENÍ FACILITÁTORŮ 3 IPK	✓
SUPERVIZE PRO ODBORNÝ TÝM 4X	✓
NEBAGATELNÍ PODPORA PRO 12 OSOB	✓

3.2.3. CO PŘINESLA AKTIVITA?

Pro rozvoj inovativních metod bylo pro IQ Roma servis zásadní vzdělání pracovníků a pracovníc, kteří jsou zaškoleni v oblasti organizace a facilitace. Zde prezentujeme výsledky školení. Celkem bylo vyškolených 10 osob. Tým facilitátorů a organizátorů se ke konci projektu rozrostl o 6 organizátorů a o 3 facilitátory, kteří mají opakované zkušenosti s realizací a přípravou konferencí. Pro evaluaci školení byl využit Kirkpatrickův model, který zohledňuje 4 úrovně procesu vzdělávání. První úroveň jsou reakce na školení, které jsou vyhodnocovány jako spokojenost. V další úrovni se ptáme, jak jsou proškoleny osoby připravené na praxi a jak samy hodnotí získané vědomosti – úroveň učení. Poslední úroveň, ke které máme dostupné data, je úroveň chování – zde se ptáme kolik lidí je ochotno realizovat nebo organizovat konference. Pro poslední úroveň, kterou je kvalita výstupů přeškolených osob, nemáme dostatečné reliabilní a validní data.

Reakce na školení

Školení bylo dle účastníků a účastnic přínosné díky jeho praktické povaze. Kladně hodnocený byl nácvik, praktické příklady z praxe a reflexe. I v rozhovorech, které proběhly až po delší době od školení, kdy měli účastníci a účastnice již praktické zkušenosti s realizací a organizací, bylo školení hodnoceno jako dobrá příprava pro praxi. Polovina osob měla již předchozí zkušenost s organizací nebo realizací případových nebo interaktivně případových konferencí. Školení bylo i tak hodnoceno jako přínosné v oblasti zlepšení dovedností a znalostí.

V případě školení k organizování konferencí mělo všech deset proškolených osob zájem se věnovat této činnosti.

V případě školení k facilitacím došlo u jedné osoby k přehodnocení. Tato osoba měla zájem o facilitaci PK, avšak facilitace IPK byla hodnocena jako náročná. Roli zde hrála práce s dítětem. Naopak pro jednu osobu byla právě práce s dítětem zajímavá, o facilitaci PK neprojevila zájem a chtěla se věnovat facilitaci IPK. Podobně odpověděla ještě jedna osoba, avšak zaměření se na IPK nebylo nějak blíže specifikováno.

Tabulka 2 – Zájem o realizaci aktivit v proškolených oblastech

TYP AKTIVITY	ÚČAST NA ŠKOLENÍ	ZÁJEM REALIZACE
ORGANIZACE PK	9	9
ORGANIZACE IPK	9	9
FACILITACE PK	10	8
FACILITACE IPK	10	9

Úspěšnost školení

Úspěšnost vzdělávacího programu je zhodnocena dle dvou kritérií:

1. Úroveň učení: připravenost na praxi – hodnocení nabytých vědomostí (sebeevaluace).
2. Úroveň chování: uplatnění nabytých vědomostí přímo v oblasti PK, IPK a RK – realizace konferencí.

Dle prvního kritéria byla připravenost pro praxi vyhodnocena 7 účastníky a účastnicemi vzdělávání. Můžeme tedy konstatovat, že úspěšnost školení pro danou skupinu lidí byla 70%.

Dle druhého kritéria mělo školení pro oblast facilitace konferencí 30% úspěšnost a 67% úspěšnost mělo školení v oblasti organizace konferencí.

Jako důvody, proč nefacilitují, byly účastníky a účastnicemi uvedeny nevhodnost práce pro ně a to z pohledu časové náročnosti nebo obavy z procesu vedení konferencí. U některých účastníků nebo účastnic školení byl zájem facilitovat v budoucnu. Jako důvod, proč účastníci a účastnice školení neorganizují, byla celková časová náročnost práce.⁵

Tabulka 3 – Realizace aktivit – organizace a facilitace konferencí

TYP AKTIVITY	ÚČAST NA ŠKOLENÍ	ZÁJEM REALIZACE	REALIZACE AKTIVITY
ORGANIZACE KONFERENCÍ	9	9	6
FACILITACE KONFERENCÍ	10	PK 8, IPK 9	3

Kompetence

Z rozhovorů, které proběhly s vyškolenými osobami, zaznívaly dvě oblasti důležitých kompetencí. Jedná se o komunikační a organizační schopnosti.

Důležitým prvkem komunikace je umět komunikovat s různými skupinami lidí. Dát prostor pro vyjádření všem účastníkům a vést je ke hledání řešení probírané situace. Facilitátor ani organizátor by neměl vnášet vlastní návrhy řešení. Právě tento bod komunikace je nejvíce reflektován samotnými facilitátory a organizátory. Většina z nich má zkušenost se sociální nebo terénní prací, v rámci které uplatňují jiný přístup, například se snaží informovat o možných řešeních situací.

„Peru se s tím. To jsem říkala už předtím, že si jedeš ve svých klientských pracích, kde máš svou roli pracovníka. Takže některé věci sdílíš, navrhuješ, jsi spoluvůdce řešení. Ale tady jsi v úplně jiné roli. Takže tohle střídání je docela problematické. Člověk se musí vyklidnit a říct si ne, teď jsem organizátor nebo facilitátor, jsem tady kvůli něčemu jinému.“

(proškolená osoba pro facilitaci a organizaci konferencí)

Komunikační dovednosti uplatněné během konference jsou spojeny i s prvky organizačními, kdy je důležité udržet strukturu setkání. Zmíněná dovednost je pro některé osoby přenositelná i do jiných pracovních situací a právě tato dovednost je nebo i byla motivací pro školení v rámci facilitací konferencí. Schopnost vést diskusi je vnímána jako cenná dovednost.

Překryv organizačních a komunikačních dovedností spočívá i v přípravě účastníků a účastnic na konferenci. Organizační zajištění stojí zejména na sladění termínu, výběru a přípravě prostorů. Vyhledání všech vhodných osob a zajištění jejich přípravy je už více komunikační schopností. Pro facilitátory je právě příprava všech osob klíčová k zajištění kvalitního průběhu konference. Skladba účastníků by měla být zvolena tak, aby klient/klientka nebyli ve znevýhodněné pozici (například příliš mnoho odborníků, neúčast podporných a blízkých osob), všichni by měli znát účel a principy setkání.

Vytvoření týmu facilitátorů a organizátorů

Pro proškolené osoby se ukázalo důležité společné sdílení zkušeností. Díky společným supervizím se učili navzájem, bylo to nápomocné i pro budování sebevědomí. Zejména garantka hrála roli, která ujišťovala členy a členky týmu, jak postupovat v některých případech.

Proškolené osoby, jak pro organizaci, tak i pro facilitaci, vnímají přínosně porozumění obou rolí. Přínos spočívá ve zkvalitnění výkonu obou rolí. Jak už bylo zmíněno, facilitátoři vnímají organizátora/organizátorku jako klíčové role pro kvalitu konference. V případě, kdy mají zkušenost s oběma rolmi, jsou schopni lepší přípravy.

„Jako facilitátor máš představu, co všechno může nebo nemůže organizátor zařídit a na co se ho můžeš zeptat. A opačně, když vím, jak se připravuje facilitátor, tak jako organizátor pro něj můžu udělat spoustu práce. Můžeš si představit, co bude potřebovat a můžeš to s ním připravit.“

(proškolená osoba pro facilitaci a organizaci konferencí)

3.3. VÝSLEDKY REALIZACÍ KONFERENCÍ

3.3.1. CÍL AKTIVITY A PRŮBĚH REALIZACE AKTIVITY

Původní záměr byl realizovat 17 konferencí - 4 případové konference, 6 interaktivních případových konferencí a 7 rodinných konferencí. V průběhu realizace projektu byl tento záměr upraven. Významným faktorem byla pandemická situace a nemožnost realizovat konference. Dalším faktorem byla i poptávka spíše po případových konferencích, než po interaktivní případové konferenci nebo rodinné konferenci. Ze strany zapojených organizací a institucí byl sice zaznamenán deklarativní zájem o rodinné konference, ale tenhle zájem se ve většině případů neprojevil do poptávky.

3.3.2. NAPLNĚNÍ AKTIVITY

TYP KONFERENCE	PŮVODNÍ PLÁN	ZMĚNA PLÁNU	SPLNĚNO
PŘÍPADOVÁ KONFERENCE	4	+4 ⁶	8 ✓
INTERAKTIVNÍ PŘÍPADOVÁ KONFERENCE	6		6 ✓
RODINNÁ KONFERENCE	7	0	1 ✓

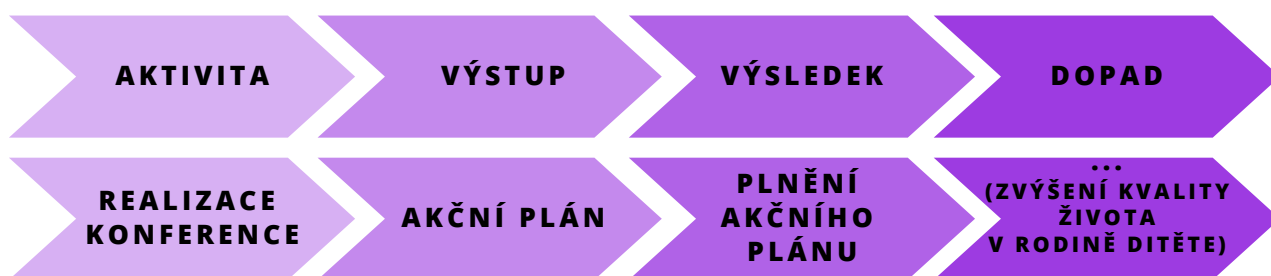
3.3.3. CO PŘINESLA AKTIVITA?

Pandemická situace ovlivnila poptávku po realizaci konferencí. Od ledna 2020 do května 2020 nebyly žádná poptávka po konferencích. Po uvolnění opatření se podařilo IQ Roma servis realizovat několik konferencí a na konci října 2020 proběhla první případová konference v online podobě. Nejmenší poptávka během projektu byla po rodinných konferencích. Během projektu se podařilo realizovat konference pro tři nové partnery, se kterými IQ Roma servis v minulosti v oblasti organizace a realizace konferencí nespolečně pracoval.

Pro možnost vyhodnocení konferencí byla sbírána data od zadavatelů konference, kteří hodnotili spokojenost s průběhem konference a po uplynutí delší doby byly vyzváni k zhodnocení naplnění akčního plánu klientů a reflexi jejich současného stavu. Dále byly zaznamenávány i důvody pro zrušení konferencí a zhodnocení možnosti uspořádat konferenci v budoucnu.

Na základě sesbíraných dat jsou dostupné informace o 10 proběhlých konferencích a 13 nerealizovaných konferencích. Zde je potřeba zdůraznit, že se nejedná o celkovou bilanci realizovaných a zrušených konferencí.⁷ IQ Roma servis má zkušenosti s PK již od roku 2013. Při zpětném vyhodnocení se ukázalo, že 77 – 83 % poptávek po konferencích je realizovaných. Pro dokreslení situace v roce 2020 bylo realizováno jenom 43 % poptávek. Pro rok 2021 je to zatím 85 %. Je tedy patrné, že v období pandemické situace došlo v roce 2020 ke snížení počtu realizovaných konferencí i pro jejich zrušení. IQ Roma servis má ročně něco málo přes 20 poptávek po některém z typů konferencí.

Vyhodnocení proběhlých konferencí

Pro vyhodnocení realizovaných konferencí bylo využito následující evaluační schéma. Na začátku schématu stojí aktivita – proběhlá konference, jejímž výstupem je akční plán. Pro zhodnocení úspěšnosti konference je zde považována míra plnění akčního plánu. Rozlišujeme tři možné scénáře – všechny úkoly plynoucí z akčního plánu byly splněny; došlo k plnění části úkolů; nepodařilo se plán vůbec plnit.

Tabulka 4 – Plnění akčních plánů realizovaných konferencí během projektu Zaostřeno na rodinu II.

PLNĚNÍ AKČNÍCH PLÁNU (AP)	PK	IPK	RK	CELKEM
SPLNĚN AP	2	0	1	3
ČÁSTEČNĚ SPLNĚN AP	1	2	0	3
NESPLNĚN AP	2	2	0	4

Důvody, pro které nedojde k plnění akčního plánu, je celá řada. Od nevhodného nastavení plánu přes neochotu plnit nastavený plán. Zde je potřeba zreflektovat opět samotný průběh konference a možné vlivy na danou situaci, není zde jasné stanovisko o neúspěchu procesu. Například dle pracovníků OSPOD jsme zaznamenali spíše pozitivní reakce na organizaci a facilitaci konferencí, a to i v případech, kdy se klientům nedařilo plnit plán. Pro pracovníky a pracovnice OSPOD byly konference přínosné, a to zejména díky možnosti nahlédnout na situaci z perspektivy vícero aktérů. Realizace konference je tedy přínosným nástrojem i pro svolavatele.

„Velkým přínosem bylo sjednocení informací všech zúčastněných stran. Podařilo se nám zasítovat rodinu. Nevím, zda je v našich silách udržet bydlení paní L. Do budoucna bude potřeba monitorovat společnými silami situaci v rodině.“

(reakce pracovnice/pracovníka OSPOD po konferenci)

Důvody zrušení konferencí

Z 13 zrušených konferencí bylo:

**9 PŘÍPADOVÝCH
KONFERENCÍ**

**3 INTERAKTIVNÍ
PŘÍPADOVÉ
KONFERENCE**

**1 RODINNÁ
KONFERENCE**

Čtyři konference byly zrušeny kvůli pandemické situaci. Ve třech případech se jednalo o organizační otázky, nebyly zaslány požadavky, nebo došlo ke změně pracovnice OSPOD.

⁶ Podle potřeby byl vybrán nástroj PK nebo IPK.

⁷ Od roku 2018 byla nabídka rozšířena o interaktivní případové konference.

Ve dvou případech se jednalo o nespolupráci ze strany klienta, nemožnost kontaktu nebo nemotivovanost. V jednom případě sám klient vyhodnotil, že danou konferenci již nepotřebuje. V případě rodinné konference byla vybraná rodina vyhodnocena jako nevhodná pro tento typ konference a došlo ke změně typu konference na případovou. V jednom případě došlo k neuzavření spolupráce. IQ Roma servis vyhodnotil požadavky ze strany zadavatele jako neetické a nerespektující principy konferencí.

Témata konferencí

Oblast témat, které byly na konferencích řešeny:

BYDLENÍ

FINANCE

PÉČE O DÍTĚ

VZTAHY A KOMUNIKACE V RODINĚ

Z daných témat se nejméně dařilo naplňovat akční plány spojeny s otázkou bydlení. Při otázce péče o dítě se naopak téměř vždy podařilo plnit plány. Výsledky dobře odpovídají zmocňujícímu potenciálu metod. Situace, kdy jsou otázky pro řešení spíše uvnitř rodiny, příkladem je péče o dítě, jsou pro klienty snadněji řešitelné, než situace, do kterých zasahují i vnější faktory, příkladem je bytová otázka.

Interaktivní případová konference – významný aktér dítě

Jak se ukázalo, tak u témat týkající se přímo dítěte, byly akční plány nejčastěji úspěšně splněny. Dalším pozitivem je, že pracovníci a pracovnice OSPOD, kteří se zapojili do projektu, nepovažují přítomnost dítěte na konferenci za zcela nevhodnou. Zaznamenali jsme jenom jistá věková a charakterová omezení, dle kterých mají pracovníci a pracovnice obavy zapojit dítě. Nebyla zaznamenána obecná shoda. V případě věk jako faktoru, je někým vnímaný jako předškolní věk nebo, někdo nerad zapojuje dítě mladší jako 13 let (evaluační setkání 2021). Zde je vidět velké věkové rozhraní, které může být vnímáno pro dítě jako rizikové. Jako charakterová omezení participace dítěte jsou vnímané vysoká míra citlivosti dítěte, dlouhodobá psychická zátěž dítěte, zralost nebo vyspělost dítěte, psychické onemocnění, projevení nezájmu účastnit se a převaha rizikových faktorů.

Při práci s dítětem všechny dotazované osoby (evaluační setkání 2021) uváděly, že provádí rozhovor. Tato technika ale nemusí být (ne jen pro dítě) nejlepší technikou zjišťování problémů. K zjišťování situace dítěte je dobré přistupovat i pomocí dalších technik, které pomohou pomoci k verbalizaci. Příprava dítěte je stěžejním prvkem interaktivní případové konference.

Odpověď na otázku Jaké techniky využívá při práci s dítětem: „Snad nějaké pomocné otázky nebo nic, na zjišťování je třeba hlavně zkušenost práce s dětmi.“

(Evaluační setkání 2021)

Jak facilitátoři a organizátoři, tak i pracovníci/pracovnice OSPOD nebo NNO se shodují, že pro práci s dítětem je potřeba uplatnit jiný přístup než v případě dospělé osoby. Pro někoho byla i nedůvěra ve vlastní schopnosti důvodem, proč se nevěnovat facilitacím interaktivních případových konferencí. Nevyužívání této metody tedy nemusí stát jenom na neznalosti metod, ale i na vlastní nezkušenosti. Podobně i výše citovaná osoba neměla zkušenosti s interaktivní případovou konferencí.

Rodinné konference – inovativní metoda s potenciálem pro rozvoj

Během projektu se nedařilo realizovat rodinné konference. Důležitým faktorem je zde pandemická situace, která výrazně omezovala možnosti sociálních služeb a sociální práce. Na počátku projektu projevili členové a členky sítě zájem o realizaci rodinných konferencí. Během projektu jsme se snažili mapovat, jaké jsou důvody nebo obavy pro nevhodnost realizace rodinné konference. Některé zjištění odpovídají obecným důvodům, které platí i v jiných typech konferencí. Nejčastějším důvodem je **neochota klienta nebo jeho rodiny se na konferenci podílet**, dále **charakter případu, pro který není tento typ konference vhodný, slabá přirozená síť klienta**. Méně častým případem jsou rizika plynoucí pro klienta z nepřítomnosti odborníků ve fázi „času rodiny“.

Na základě zkušeností během projektu byl zaznamenán nárůst zkušenosti sítě lokálních odborníků v rámci realizace rodinných konferencí. Avšak v rámci projektu se nepodařilo naplnit očekávaný počet rodinných konferencí.

Z výše uvedených důvodů, dobrého potenciálu zmocňování, které se daří při tématech péči o dítě, tak i stále nízkému počtu odborníků využívajících rodinné konference, je možné tuto inovativní metodu označit za metodu s potenciálem pro rozvoj.

4. ZÁVĚR

Projekt Zaostřeno na rodinu II. si kladl za cíl šíření povědomí o inovativních metodách mezi pracovníky a pracovníci pracujícími s ohroženým dítětem, současně tyto pracovníky a pracovnice motivovat k využívání těchto metod. Díky projektu tak mělo dojít ke čtyřem následujícím stavům:

- **Dojde k provázání organizací a subjektů, které s metodami mají zkušenosti, mohou být oporou a příkladem dobré praxe.**

Zhodnocení: splněno

Díky aktivitě síťování se podařilo vytvořit širokou síť odborníků. Největší zastoupení odborníků jsou pracovníci a pracovnice OSPOD. Tato skupina odborníků a odbornic běžně pracuje s případovou konferencí. Díky realizaci ostatních aktivit mělo dojít k metodické podpoře v oblasti interaktivních případových konferencí a rodinných konferencí. Důležitá tak byla podpora sdílením zkušeností právě IPK a RK. Jak se ukázalo, lokální síť odborníků během projektu vzrostla a její členové měli více zkušeností s inovativními metodami.

- **Zvýší se počet pracovníků OSPOD s přímou zkušeností s těmito metodami.**

Zhodnocení: splněno

Během projektu se podařilo navázat spolupráci se 3 pracovníky a pracovníci OSPOD, se kterými IQ Roma servis v minulosti nespolupracoval a tedy neorganizoval ani nefacilitoval žádnou konferenci. Pro tyto tři pracovníky pod záštitou projektu Zaostřeno na rodinu II. byly zorganizovány interaktivní případová konference a případová konference. Díky projektu tak došlo ke zvýšení pracovníků OSPOD s přímou zkušeností s těmito metodami a to právě díky realizaci konferencí pod projektem.

- **Díky projektu také dojde ke zvýšení kapacity týmu organizátorů a facilitátorů PK, IPK a RK v naší organizaci.**

Zhodnocení: splněno

V rámci projektu byly zaškoleny osoby pro facilitaci a organizaci konferencí. Na konci projektu se v organizaci zvýšil počet pracovníků a pracovníci se zkušenostmi s organizací a facilitací konferencí.

- **V důsledku projektu očekáváme navýšení počtu realizovaných PK, IPK a RK v JMK.**

Zhodnocení: neměřitelné

Zhodnocení, zda došlo k navýšení počtu realizovaných konferencí v důsledku projektu, je neměřitelné. Projekt probíhal v období pandemie, a tedy srovnání počtu realizovaných konferencí s předchozími lety není souměřitelné. V rámci projektu Zaostřeno na rodinu II. došlo k rozšíření nabídky konferencí o rodinné konference, organizace tedy neměla zkušenosti z předchozích let. Z těchto dvou důvodů považujeme daný cíl za nevyhodnotitelný.

5. DOPORUČENÍ

Na základě zkušeností v projektu Zaostřeno na rodinu II. doporučujeme zařadit inovativní metody práce s ohroženým dítětem do portfolia metod pracovníků a pracovníc. Dále považujeme za důležité se zaměřit na vyhodnocování konferencí. Vyhodnocování úspěšnosti metody může sloužit k lepšímu porozumění, kde a jak funguje zmocňování klientů a klientek. Díky těmto informacím mohou být nástroje ještě lépe využívány. Potenciál se ukazuje zejména v případě rodinných konferencí, kde si samotná rodina může sestavit svůj vlastní plán jak situaci řešit. Tak jak ukazují i výsledky výzkumu Evaluace rodinných konferencí a přínosů ze strany účastníků, zadavatelů i organizátorů (Matulayová, Jurníčková 2020) samotní klienti a klienty vidí přínos setkání. Problematické je někdy „vydržet v plnění plánu a také reagovat na nové situace, které se přirozeně dostávají.“ Podle autorek by bylo vhodné posílení terénních pracovníků a pracovníc na OSPOD, kteří by dlouhodobě pracovali s klienty a klientkami. Naše závěry jsou v souladu s již zmíněným doporučením, zároveň v těchto pracovnících vidíme potenciál pro mapování úspěšnosti konferencí.

Způsoby jak vyhodnocovat konference

Základním předpokladem je vedení si záznamů o situaci, z čeho vyplývá i potřeba mapování situace po konferenci.

Důkladné mapování faktorů míry úspěšnosti konferencí mohou být

- spokojenost klientů a klientek s průběhem konference
- téma řešeného problému
- motivace klienta/klientky
- kvalita sociální sítě – angažovanost účastníků: počet osob, které se aktivně podílejí na řešení a jejich postavení ke klientovi či klientce.
- plnění akčního plánu: podařilo se plnit, podařilo se částečně plnit, nepodařilo se plnit.

ZDROJE

Macela M., (2018) Analýza financování systému péče o ohrožené děti v České republice, (online) Dostupné z: <http://www.knihovnanrp.cz/wp-content/uploads/2018/10/ANALYZA-FINANCOVANI-FINAL-2.pdf>.

Matulayová T., P. Jurníčková, (2020): Evaluace rodinných konferencí a přínosů ze strany účastníků, zadavatelů i organizátorů. Olomouc.

Ireland. Department of Health and Children. McKeown, Kieran (2000) A guide to what works in family support services for vulnerable families. Dublin: Department of Health and Children.in family support services for vulnerable families Ireland. Department of Health and Children. McKeown K., (2000): A guide to what works in family support services for vulnerable families. Dublin: Department of Health and Children.

(online) Dostupné z:

https://www.researchgate.net/publication/242738057_A_Guide_to_What_Works_in_Family_Support_Services_for_Vulnerable_Families

SEZNAM ZKRATEK

IPK – interaktivní případová konference

JMK – Jihomoravský kraj

MPSV – Ministerstvo práce a sociálních věcí

NNO – Nestátní nezisková organizace

OSPOD – Orgán sociálně-právní ochrany dětí

PK – případová konference

RK – rodinná konference

UMPOD – Úřad pro mezinárodněprávní ochranu dětí